
A szerdahelyi tűzoltók

A tűz elleni védelem végigkísérte az emberiség történetét. A városias települések kialakulása után egyre gyakrabban került sor pusztító tűzvészekre. A passzív védekezés mellett egyre nagyobb szükség volt a lakosság aktív, szervezett részvételére az oltások során. A spontán oltásokat fokozatosan váltotta fel a szervezett önkéntes vagy hivatásos tűzoltók csapatmunkája. Az élet- és vagyonvédelem a XIX. században hazánkban is arra ösztönözte a lakosságot, a települések vezetőit, hogy saját kezükbe vegyék a tűzoltás fontos feladatát. Az önkéntes tűzoltó-egyesületek tömegesen a kiegyezés után, 1868-tól jöttek létre. 1880-tól regionális, majd országos szervezeteik is alakultak. A községi önállóságát 1921. január 1-jén elnyerő Kaposzserdahelyen az önkéntes tűzoltó-egyesület azonnal megalakult.

Az egyesület működését szigorú alapszabály alapján végezte. Az olyan egyesületi tag, aki tűz esetén a kürtjelzésre nem indult azonnal a helyszínre, köteles volt pénzbüntetést fizetni az egyesületi alap terhére.

A fegyelem megszilárdítása érdekében ezen túlmenően is szigorú rendszabályokat fogantatosítottak. A renitens fegyvelemsértőt kizárták az egyesületből. A tűzoltók kiképzése mellett nagyon fontos feladat volt a szükséges felszerelések biztosítása. A pénzeszközök előteremtése érdekében tűzoltóalapot hoztak létre, amelyre a lakosság lehetőségei szerint fizethette be a támogatás összegét. A tűzesetek megelőzése céljából rendszeres őrjáratokat szerveztek a faluban. A tűz oltása pontos és szervezett rendben történt. A tűzoltóknak a parancsnok utasításait kellett maradéktalanul végrehajtani. A parancsnok távolléte esetén a helyettese irányította a tűz oltását. Munkájukat akadályozta a felszerelés hiánya, amelyet a mégoly nagy lelkesedés sem tudott pótolni. 1932-ben a Tűzoltó Egyesület elnöke Pap Sándor volt.

Az Ideiglenes Kormány 1945. október 30-án megjelent rendeletében megszüntette az önkéntes tűzoltóságokat. Egyúttal elrendelte, hogy minden község, továbbá megyei és törvényhatósági jogú város köteles tűzoltóságot fenntartani. A községekben az önként jelentkezőkből, annak hiányában pedig a 18–40 év közötti, arra alkalmas férfiak kötelezésével kellett a tűzoltóságot megszervezni. A rendeletet követően Szerdahelyen is úgynevezett félhivatalos tűzoltóság működött. Valójában a választás után kinevezett parancsnok mellett a tűzoltók folyamatosan önkéntesek voltak.

1947-ben a kaposvári állami tűzoltóság létrejöttét követően jelentős feladatokat vett át az önkéntes tűzoltóktól, de még évtizedekig igényelték azt a munkát, amelyet a kis településeken végeztek. A szerdahelyi tűzoltók életében is jelentős állomás volt az 1948-as kormányrendelet, amely előírta, hogy azokban a községekben, ahol állami tűzoltóság szervezését nem rendelték el, önkéntes jelentkezés alapján kell gondoskodni a tűzvédelmi feladatok megol-

dásáról. Ezzel a rendelettel kezdődött el az önkéntes tűzoltó-egyesületek újjászervezése. Az Országos Tűzrendészeti Parancsnokság 1954-ben rendelte el az önkéntes tűzoltóságoknál a területfelelősi rendszer megszervezését. Ezzel a rendszerrel jelentősen javult a tűzmegeelőző tevékenység.

Kaposszerdahelyen két figyelőpontot állítottak fel: egyet a Baracsi-dombon, a másikat pedig a Dózsatelepen. A figyelőszolgálatba is vezényelték az embereket. Aki a szolgálatból kivonta magát, azt szigorúan felelősségre vonták.

1955-ben a végrehajtó bizottság a szolgálati feladatok maradéktalan teljesítése érdekében a szolgálati névjegyzék elkészítését és a tűzoltószertárra történő kifüggesztését, illetve dobszó útján történő ismertetését rendelte el. A V. B. minden évben elemezte a tűzvédelem helyzetét, és megtette a szükséges intézkedéseket. A nyári időszakban tűzvédelmi bizottságot alakítottak, amelyet köteleztek, hogy kéthetente tekintse át a tűzvédelem helyzetét, és az előírt ellenőrzések után tegye meg a szükséges intézkedéseket.

A minisztertanács 1956-os határozata területi alapokra helyezte a községi önkéntes tűzoltóság szervezetét és tevékenységét. Felügyeletét az állami tűzoltóság járási és megyei szervezetei látták el. A községi tűzoltószertárakban található felszerelések állapotát a területileg illetékes parancsnokság képviselői ellenőrizték, a hiányosságok megszüntetésére intézkedtek. Ebben az évben a tűzoltószertár mellett a szolgálatban lévő lovak részére fedett beállót építettek. 1956. június 14-én Párkányi János tűzoltóparancsnok a tanácsülésen számolt be a tűzoltóság helyzetéről, létszámáról és a fejlesztésekről. Elhangzott, hogy „részt vettek több járási versenyen is, és már több esetben oklevelet, II. és III. díjat nyertek, ami járási viszonylatban kielégítő helyezés”.

1957-ben a tanács bevezette a villanyt a tűzoltószertárba. Ezzel tovább javultak az önkéntes tűzoltók szolgálati és munkafeltételei. Az I. fokú tűzrendészeti hatóság minden évben körlevélben hívta fel a figyelmet az aratással, a behordással és a csépléssel kapcsolatos tűzrendészeti szabályok betartására. Elrendelték, hogy a behordás alatt minden gazda köteles terményei mellett legalább 200 liter vizet, 2 db vedret, 1 db ásót, 1 db lapátot és 1 db szikracsapót tartani.

Cséplés alkalmával a vízmennyiségnek 500 liternek kellett lennie. A szalmát és a szénát a lakóépülettől legalább 10-15 méter távolságra kellett elhelyezni. A kenyérsütések alkalmával a parazsat és a hamut le kellett önteni, és csak lehűtött állapotban lehetett a kemencéből eltávolítani. Felhívták a figyelmet arra, hogy a gyermekeket ne engedjék a szérűben játszani, mert a felügyelet nélkül hagyott gyermek könnyen tüzet okozhat.

A községi tanács augusztusi ülésén elmarasztalta a tűzoltókat „hiányos, hanyag munkájuk miatt”. Név szerint említik Igali Lászlót, aki csak akkor akar tűzkészültségi szolgálatba menni, ha a V. B.-elnök és a titkár is szolgálatba lép. 1961-ben a tűzoltó-egyesület elsősorban a személyi feltételek hiánya miatt nem működött. 1962. február 15-én jelentették be, hogy „a tűzoltótestület, ha gyengén is, de a működését megkezdte”. A tanácsülés a tűzoltók téli felkészítését rendelte el.

A termelőszövetkezet megalakulása jelentősen javította a tűzoltó-egyesület tevékenységének személyi és tárgyi feltételeit. Az együtt, egy helyen, közös irányítás alatt lévő embereket könnyebb volt mozgósítani a felkészítés-

re, a szolgálati, valamint az oltási feladatokra. A folyamatos pénzügyi támogatás biztosította a működési költségek egy részét.

1963-ban a belügyminiszter rendelete valamennyi magyar állampolgárt felelőssé tett a tűzvédelem, a tűz megelőző tevékenység végzéséért. Ugyanebben az évben a tanács póthiteligényt nyújtott be a Járási Tanácshoz új tűzoltószertár építésére. Az építőanyagot a község biztosította.

1963 végén ismét súlyos hiányosságokról számolt be az új parancsnok, Kaiser János. Elmaradt kiképzési feladatok, hiányos vagy rossz felszerelések nehezítették a szerdahelyi tűzoltók munkáját.

1964-ben lépett hatályba a Belügyminisztérium Tűzrendészeti Parancsnokságának 13/1964. sz. utasítása, amely egységesen szabályozta a községi önkéntes tűzoltók tevékenységével kapcsolatos feladatokat. A tűzoltók létszámát a község lakosságához igazította. Ennek megfelelően Szerdahelyen 20 főt írtak elő. (Korábban 24 fő volt és egy fő parancsnok.) Ezt a létszámot a község már el tudta látni ruhával és megfelelő felszerelésekkel. 1967-ben a tűzoltók részére kialakított őrszobába kályhát vásároltak. Ezzel tovább javultak a szolgálatot adó tűzoltók élet- és munkakörülményei.

1969. április 17-én számolt be a tűzoltóparancsnok az egyesülés előtt utoljára a szerdahelyi tanácsnak. A beszámolóban elhangzott, hogy egyik fontos feladatuk a járási versenyekre való felkészülés, valamint a tűzoltók felkészítése a nyári készenléti feladatokra. A parancsnok elmondta, hogy a tűzoltófecskenő rossz, használhatatlan. Megjavítását vagy cseréjét a tanács azonnal elrendelte. A tűzoltóparancsnoknak feladatul szabták, hogy vegye fel a kapcsolatot a tsz, valamint a téglagyár vezetőivel annak érdekében, hogy a nyári készenléti rajba a szükséges létszámot biztosítani tudják. Ebben az évben az egyre felkészültebb szerdahelyi tűzoltók a járási versenyeken két második helyezést értek el. A korábbi évek sikertelenségéhez képest ez jelentős előrelépés volt. 1969-ben a közös tanács megalakulását követően egyesítették a társközségek önkéntes tűzoltószervezeteit is. 1971-től Szenna lett az önkéntes tűzoltó-egyesület székhelye, a parancsnok idősebb Sárdi József lett.

Az Önkéntes Tűzoltó Egyesület évente tartotta meg beszámoló taggyűléseit. Ezek a taggyűléseken került sor meghatározott időnként a tisztújításra is. 1975-ben a beszámolót Varga József elnök – egyben a V. B. elnöke is – tartotta. A négyéves munkáról szóló beszámolójában kiemelte, hogy tűzeset a tárgyalt időszakban két esetben fordult elő; az oltásában az állami tűzoltóság mellett az önkéntes tűzoltók is derekasan helytálltak. Elnöknek Szászy Zoltánt, titkárnak Bellai Jánost, anyagi és pénzügyi felelősnek Popovics Györgyöt, műszaki felelősnek Molnár Jánost, ifjúsági felelősnek Tóth Sándort választották meg. Az önkéntes tűzoltó-egyesület parancsnokának Ádi Józsefet, helyettesének Tóth Sándort választották meg. Kaposszerdahelyen az egységparancsnoki feladatokkal Szabados Antalt, a szertárosival Molnár Jánost, a motorkezelővel Bellai Jánost bízták meg.

1977-ben megállapodás jött létre a Zselici Táj Mg. Termelőszövetkezet és a közös tanács között az önkéntes tűzoltó-egyesület működésének biztosítása érdekében. A megállapodás alapján a termelőszövetkezet a személyi és technikai feltételeket is biztosította a működéshez. Évente került sor az Önkéntes Tűzoltó Egyesület eszközeinek, felszerelésének leltározására és ellenőrzésére.

1982-ben sorozatos tüzesetek voltak Szerdahelyen és Szennában. Volt olyan nap, amikor két tüzeset is előfordult. Az önkéntes tűzoltók a begyakorolt feladatoknak megfelelően magas szintű helytállásról tettek tanúbizonyítást. Jelentős értékeket mentettek meg a tűztől. Egyre gyanúsabb volt a helyzet. Kialakult az a vélemény, hogy szándékos gyújtogatással állnak szemben. Gyanússá volt egy személy, aki később a községből elköltözött.

A közös tanács költségvetésében évente 26 000 Ft-ot tervezett be a tűzoltók részére. A Zselici Táj Mg. Termelőszövetkezet a nyolcvanas években évente 10 000 Ft-tal támogatta a tűzoltó-egyesületet. A pénzt felszerelésekre és a szertárak felújítására fordították.

A tűzoltó-egyesület tagjainak többsége a termelőszövetkezetben dolgozott. Ennek a jelentősége akkor válik igazán fontossá, amikor a különböző versenyekre, kiképzésre, szolgálati feladatok ellátására biztosítani kellett az embereket. A termelőszövetkezet elnöke szerződésben vállalta, hogy ezekre a feladatokra minden esetben biztosítja az önkéntes tűzoltó-egyesület tagjait. A távollét idejére átlagbért adott az embereknek.

1983-ban az Önkéntes Tűzoltó Egyesület tagjait központi keretből új egyenruhával látták el. Az éves beszámoló során Szászy Zoltán elnök a következőket mondta: „Önkéntes – ez a szó adja meg az erkölcsi alapját tevékenységünknek és munkánknak. Ez domborodik ki összességében munkánk minden területén. Az önkéntes egyesületnek 33 tagja van, ebből Szenna községben 12 fő, Kaposszerdahely községben 8 fő, míg Zselickislak és Szilvásszentmárton községekben 5–5, Patcán 3 fő van. Az egyesület 2 db 800-as típusú motorfecskenővel rendelkezik, melyek Szenna és Zselickisfalud községekben vannak elhelyezve.”

Tüzesetek: 1981-ben 1 eset, 1982-ben 7 eset, 1983-ban 1 eset, 1984–85-ben tűz a közös tanács közigazgatási területén nem volt.

Különleges feladat volt a tűzoltók részére a különböző tömegrendezvények biztosítása. A szolgálatba vezényelt egy-két tűzoltónak teljes felhatalmazása volt az ellenőrzésre, a szükséges intézkedés megtételére. Ezeket a feladatokat a tűzoltók egyenruhában, megfelelő díjazás ellenében hajtották végre.

A fűtési szezon megkezdése előtt rendszeres feladat volt a kémények, a füstelvezető csövek ellenőrzése. A tűzoltók végigjárták a házakat, pajtákat, istállókat, és a szükséges intézkedéseket megtették.

Az 1980-as években a körjegyzőség területén volt tűzoltószertár Szennában, Zselickisfaludon és Kaposszerdahelyen. A legszükségesebb felszerelés mindenütt rendelkezésre állt. Kaposszerdahelyen 800-as típusú motorfecskenő volt elhelyezve, teljes felszereléssel, és egy régi, 400-as kis motorfecskenő. Szennában ugyanezek a felszerelések voltak, míg Zselickisfaludon csak egy 800-as motorfecskenő.

A közös tanács az előírásoknak megfelelően rendszeresen elkészítette a közigazgatási területén lévő épületek, eszközök, berendezések tűzveszélyességi besorolását. A besorolás jelentős segítség volt a tűz esetén a tűzoltóknak, mivel pontosan tudták, hogy az adott épületben milyen éghető anyagok vannak. Különös figyelem kísérte a tavaszi, nyári, őszi mezőgazdasági munkákat. A fokozott tűzveszély miatt az előírások betartását szigorúan ellenőriz-

ték, megszögőkkel szemben azonnal eljártak. Évente több alkalommal dobzó kíséretében hívta fel a tanács a társközségekben is a tűzvédelmi szabályok betartására a figyelmet. A folyamatos tájékoztatás érdekében az aktuális feladatokat hirdetmény kihelyezésével is igyekeztek a lakossággal megismertetni. A tűzoltó-egyesület tagjai rendszeresen vettek részt gyakorlatokon és felkészítéseken. Az iskolában az osztályfőnöki óra keretében készítették fel a tanulókat a tűzvédelem aktuális feladataira. Kiemelt hangsúlyt helyeztek a megelőző rendszabályok betartására. A nyári betakarítási munkák idejére községenként tűzvédelmi járőrszolgálatot szerveztek, amelynek a mezőgazdasági terület folyamatos figyelése, az ellenőrzések végrehajtása volt a feladata.

A területfelelősök folyamatosan végezték ellenőrzési tevékenységüket. Ellenőrizték a lakóépületeket, istállókat, középületeket. 1984-ben lakóépületben két esetben tapasztaltak szabálytalanságot. A megszüntetésre a szakigazgatási szerv azonnal intézkedett. A tűzoltók felkészültségének növelése érdekében rendszeresen szerveztek központi felkészítéseket is. Különösen nagy figyelmet fordítottak a parancsnokok felkészítésére. A parancsnokok a felkészítést követően írásbeli és szóbeli vizsgát tettek. 1984-ben Németh László vett részt Balatonföldváron a parancsnoki képzésben. A parancsnokok felkészítése mellett nagy hangsúlyt helyeztek az önkéntes tűzoltók felkészítésére is. A helyi önkéntes tűzoltók részére Szennában, a klubhelyiségben volt a felkészítés. Kaposzzerdahelyről Szekeres Sándor, Baranyi Károly, Szabados Antal, ifj. Karancz János, Pellérdi Gyula, Vulczer Ferenc, Lukács János, Molnár István, Csonka Gyula vett részt, Szennából 7, Zselickisfaludból 2, Szilvásszentmártonból 3, Patcából 2 fő.

Az eredményes, gyakran megfeszített, önként vállalt feladatot nemcsak erkölcsileg ismerték el, hanem anyagilag is. 1983-ban vezették be a szolgálat utáni érdemérmét. 5, 10, 15, 20, 30, 40, 50 év szolgálati tevékenység után adták. Az elismerésről szóló rendeletben azt is rögzítették, hogy az eltöltött évek után milyen összegű pénzjutalom adományozható. 1984-ben Kaposzzerdahelyről Pásti Gyula kapott 10 év után Szolgálati Érmét és pénzjutalmat. A nyolcvanas évek elejétől a városi-járási parancsnokság évente szervezett kirándulásokat a tűzoltók részére. A parancsnokok tettek javaslatot azokra az önkéntes tűzoltókra, akik munkájuk alapján kiérdemelték a kiránduláson való részvétel lehetőségét.

Az önkéntes tűzoltók részére rendszeresen szerveztek versenyeket. A járási és megyei versenyeken a közös tanács tűzoltói is részt vettek. A versenyeken ifjúsági és felnőtt tűzoltórajok is indultak. 1981-ben második helyezést, 1983-ban harmadik helyezést ért el a felnőttcsapat. A következő években váltakozó eredményességgel az 5–8. helyezés között végeztek. 1986 áprilisában a járási versenyre Kaposváron, a Pamutfonó-ipari Vállalatnál, a Jutai úton került sor. A tűzoltó-egyesület versenyzői 1985-ben a „felszabadulás” 40. évfordulója alkalmából tűzoltószertár-tisztasági versenyt tartottak.

1990-es évek elején a termelőszövetkezetben személyi változások történtek, aminek következtében egyre nehezebben engedték el a tűzoltókat a különböző versenyekre, gyakorlásokra. A kampánymunkák során egyre nehezebben tudták nélkülözni az embereket. A készenléti feladatokat a kaposvári

A szerdahelyi tűzoltók

tűzoltóság látta el. Az egyesületi munka tartós szüneteltetése miatt a Megyei Főügyészség 1995-ben határozatával törölte a nyilvántartásból a tűzoltó-egyesületet. Tevékenységének dicsőséges időszakára ért ezzel véget.

Az egykori tűzoltószertár épülete

Nevenincs vendéglő